

Dei psykososiale kriseteama: krav, utfordringer og moglegheiter

Oppstartseminar
Nettverk for kriseteam
i Møre og Romsdal

Quality Hotel Alexandra i Molde

Knut Hermstad

Dr.art, fag- og prosjektkoordinator RVTS Midt

Psykososiale tiltak ved ulykker, katastrofer og kriser

- Kommunens ledelse har ansvar for håndteringen av alle typer kriser og katastrofer
- Helsetjenesten har ansvar for at det gis forsvarlig helsehjelp i alle situasjoner
- Forsvarlig helsehjelp ved kriser, ulykker og katastrofer innebærer at det skal finnes et tilbud om krisehjelp i kommunen

Arbeid i kriseteam – et område for entusiaster?

- Frivillighet og personlig motivasjon
- Det er meningsfylt å kunne bety noe for mennesker som trenger det
- Den 22.juli 2011 sto helsepersonell i kø for å yte en innsats, selv om de var på ferie

Hva er motiverende?

- Innsatsen betyr en forskjell
- Faglig utvikling
- Personlig utvikling

Hvordan beholde motivasjonen?

- Støtte fra overordnede og kolleger
- Bli brukt i krisehendelser
- Få mulighet til å lære mer
- Gode rammer for tjenesten
- Tilstrekkelige ressurser for tjenesten
- Veiledning og ivaretagelse

Hva vet vi om kriseberedskap?

- Psykososial omsorg og beredskap er et komplekst felt
- Når noen blir rammet, er det mange andre som også er berørt:
  - Hjelpen må sees i et større, helhetlig perspektiv
  - Mange vil yte hjelp
  - Langsiktighet er viktig
- Hjelpetiltakene må være forankret i det eksisterende hjelpetilbudet; helsetjeneste, skole, OSV.

Hva har vi lært etter 22. juli?

- Særlig fokus på barn og unge
- Proaktiv heller enn reaktiv bistand
- Psykososial støtte og omsorg versus behandling og diagnostikk

Hva har vi lært etter 22. juli?

- De nærmeste pårørende er sårbare:
  - Foreldre
  - Søsken
  - Ektefeller / partnere
- Familieperspektivet er viktig:
  - Komplisert sorg i en familie krever særskilt kompetanse
  - Hvert familiemedlem har sine egne, spesielle behov

Må kommunene ha planer?

- Foreløpig: Ingen krav, men sterke sentrale føringer
- Den nye veilederen: Helsedirektoratet overveier å stille formelle krav
- De praktiske realiteter: publikum forventer å få kyndig og god hjelp når ulykken rammer

3 planer / veiledere

1. Psykososial omsorg ved kriser, ulykker og katastrofer (ny veileder kommer i høst)
2. Ivaretagelse av etterlatte etter selvmord
3. Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Hva bør en kriseplan inneholde?

- **Beskrivelse av administrative forhold:**
  - Organisatorisk plassering: Forankring i kommuneledelsen
  - Aktiverings- og varslingsplan
  - Vaktordninger, beredskap og økonomi
- **Beskrivelse av faglige forhold:**
  - Faglige og andre krav til medlemmene
  - Beskrivelse av kunnskapssituasjonen
  - Definere teamets oppgaver
  - Plan for kompetanseutvikling og faglig påfyll
- **Tilpasning til og samarbeid med kommunens øvrige hjelpetilbud**

Kriseteamet og helsetjenesten

Kriseteamets aktivitet er å anse som en del av helsetjenesten dersom aktiviteten er

«planlagt og forberedt som en del av kommunens permanente eller midlertidige helsetilbud til befolkningen» (Helsedir. Veileder)

Dersom kriseteamets aktivitet er helsehjelp gjelder:

Taushetsplikt, dokumentasjonsplikt og krav til forsvarlighetsvurdering

Hvem er ansvarlig for videre oppfølging av involverte og berørte

- Helsetjenesten
- Oppfølgingen skal skje innenfor det ordinære tjenestetilbudet:
  - Primærhelsetjenesten
  - Spesialisthelsetjenesten
- Utfordring: Hensiktsmessig kontakt og samarbeid mellom aktuelle aktører
- Hvem har oversikt over de lokale ressurser?
  - Offentlige ressurser
  - Samarbeid med private
- På tvers av kommunegrenser?

Interkommunalt samarbeid

- Planarbeid er ressurskrevende
- Gjennomføring av planer er ressurskrevende
- «Øvelse gjør mester»: Behovet for mengdetrening kan aktualisere behovet for interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid

- Samarbeidskonstellasjonene kan variere på de ulike planområdene
- Kommunene må selv vurdere om og hvordan de evt. vil samarbeide
- Det interkommunale legevaktsamarbeidet kan være en aktuell konstellasjon
- Det vil være en fordel å se de 3 planområdene under ett

Kompetansenettverk

Kriseteamene trenger et faglig nettverk:

- Kurs og fagutvikling
- Dele erfaringer
- Hente inspirasjon

Nettverk for psykososiale kriseteam i Møre og Romsdal

- Nettverksprosjektet: Et pionértiltak i Norge
- Egen nettverkskoordinator er ansatt
- Administrativ og praktisk støtte til kriseteamledere
- Faglig påfyll, veiledning og oppfølging av kriseteamdeltagere
- En styrking av tjenestetilbudet i kommunene

Bistand fra RVTS

RVTS kan bistå nettverket:

- Utvikling av kurs, undervisningsopplegg og veiledning
- Forelese/undervise på nettverkssamlinger
- Gjennomføring av planseminar og lignende i kommunene
- Samarbeidspartner for nettverkskoordinator

Vold i nære relasjoner blir en oppgave for kriseteamene

- Omfatter både vold og seksuelle overgrep
- Teamet aktiveres ved akutte, alvorlige hendelser
- Prioritet: Når barn er rammet

Voldssakene krever et bredt, tverrfaglig og lokalt samarbeid

- Samarbeid på tvers av sektorgrenser
- Samarbeid mellom kommuner
- Samarbeid mellom det kommunale tjenestetilbudet og frivillig sektor
- Hovedprinsipp: Nulltoleranse for vold og seksuelle overgrep
- Stor frihet til lokale prioriteringer

Ivaretagelse av etterlatte etter selvmord

- Bygger i stor grad på prinsipper og retningslinjer fra psykososial omsorg ved kriser, ulykker og katastrofer
- Bygger også på kunnskap om spesielle problemstillinger i forbindelse med selvmord

E-læringsprogrammet

- Bygger på to veiledere:
  - Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer
  - Veileder om ivaretagelse av etterlatte ved selvmord
- Disse to veilederne ligner på hverandre; utfyller hverandre faglig, og må sees i sammenheng
- E-læringsprogrammet er gratis
- Adresse: www.helsekompetanse.no